

3.2.1.3. Zobowiązanie do leczenia odwykowego.

Zgodnie z art. 24 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, osoby które w związku z nadużywaniem alkoholu powodują:

- rozkład życia rodzinnego,
- demoralizację małoletnich,
- uchylają się od pracy,
- systematycznie zakłócają spokój lub porządek publiczny,

kieruje się na badanie przez biegłego w celu wydania opinii w przedmiocie uzależnienia od alkoholu i wskazania rodzaju zakładu leczniczego.

Oznacza to, że sam fakt uzależnienia od alkoholu czy też spożywanie alkoholu w sposób szkodliwy lub ryzykowny nie może stanowić samoistnej podstawy do zobowiązania danej osoby do podjęcia leczenia odwykowego, lecz muszą towarzyszyć temu także określone, negatywne zachowania w sferze społecznej.

KTO MOŻE ZŁOŻYĆ WNIOSEK DO GMINNEJ KOMISJI ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH?

Co do zasady problem alkoholowy zgłosić może każdy. Najlepiej jest, gdy osobą zgłaszającą problem jest członek najbliższej rodziny, który dobrze zna skalę problemu i wie, jak naprawdę wygląda sytuacja rodzinna, ale przyjmowane są również zgłoszenia od dalszych członków rodziny, jak i od osób niespokrewnionych. Sama osoba uzależniona, z własnej inicjatywy, może przyjść do Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych po pomoc i poradę w sprawie podjęcia leczenia.

Wzór wniosku składanego przez osobę prywatną można pobrać z BIP lub osobiście w Wydziale Oświaty, Kultury i Opieki Urzędu Miasta Kostrzyn nad Odrą. Ponadto wniosek o leczenie, do Komisji, mogą złożyć: Policja, Ośrodek Pomocy Społecznej w Kostrzynie nad Odrą, Sąd, Prokuratura, Kuratorzy sądowi, lekarze i inne instytucje.

MKRPA nie jest zobowiązana do rozpatrywania wniosków anonimowych.

Osoba lub instytucja zawiadamiająca MKRPA o konieczności podjęcia działań w ramach procedury nie staje się stroną w procedurze ani w postępowaniu sądowym – nie przysługuje jej uprawnienie do wycofania wniosku, nie ma dostępu do gromadzonych materiałów, nie może wnieść apelacji od wydanego postanowienia sądowego.

Wypełniony wniosek należy złożyć w Biurze Obsługi Interesanta Urzędu Miasta Kostrzyn nad Odrą w zamkniętej kopercie z napisem „Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Kostrzynie nad Odrą. Nie otwierać.”

PROCEDURA ZOBOWIĄZANIA DO PODJĘCIA LECZENIA ODWYKOWEGO

- Wszczęcie procedury dotyczącej zobowiązania do podjęcia leczenia odwykowego następuje z chwilą złożenia przez wnioskodawcę wniosku o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego osoby uzależnionej, bądź na wniosek instytucji zewnętrznej.
- Po otrzymaniu wniosku o zobowiązanie do poddania się leczeniu odwykowemu następuje jego rozpatrzenie pod względem zasadności prowadzonej procedury.
- Miejska Komisja po rozpatrzeniu wniosku pod kątem jego zasadności zaprasza osobę zgłoszoną na spotkanie, na którym członkowie komisji starają się zmotywować osobę do podjęcia dobrowolnego leczenia odwykowego, wskazują ośrodki, w których osoba mająca problem z alkoholem może uzyskać pomoc w formie konsultacji, terapii stacjonarnej lub ambulatoryjnej. W celu uzupełnienia wniosku na komisję motywacyjną może być zaproszony również wnioskodawca. Zaproszenie na spotkanie z MKRPA jest wysyłane trzykrotnie za zwrotnym

potwierdzeniem odbioru. W przypadku trzykrotnego nie stawienia się osoby zaproszonej na spotkanie (bez usprawiedliwienia), osoba kierowana jest na badanie do biegłych sądowych.

TOK POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU NASTĘPUJĄCYCH WYDARZEŃ

- Osoba zaproszona na spotkanie Miejskiej Komisji przychodzi na spotkanie i wyraża zgodę na leczenie odwykowe. Komisja monitoruje, czy osoba uczestniczy w terapii, czy powstrzymuje się od spożywania alkoholu. Robi to poprzez zapraszanie osoby zgłoszonej z zaświadczeniem z ośrodka terapeutycznego lub zaproszenie kogoś z członków rodziny, który opíše bieżącą sytuację. Takie osoby zawsze będą informowane, że w przypadku zaprzestania leczenia lub nie dostarczenia zaświadczenia o kontynuacji leczenia sprawa zostanie skierowana do Sądu.
- Osoba zaproszona na spotkanie Miejskiej Komisji przychodzi na spotkanie i oświadcza, że nie ma problemu alkoholowego i nie zamierza podjąć leczenia. W takiej sytuacji osoba kierowana jest na badanie do biegłych sądowych, którzy są uprawnieni do orzekania, co do stopnia uzależnienia (są to lekarz psychiatra oraz psycholog). Badanie jest bezpłatne. Jeżeli z opinii biegłych wynika, że osoba nie jest uzależniona sprawa przez Komisję jest zamykana. Jeżeli natomiast z opinii biegłych wynika, że dana osoba jest uzależniona od alkoholu, to wtedy sprawa jest kierowana do Sądu.
- W przypadku gdy osoba, u której stwierdzono uzależnienie chce podjąć leczenie dobrowolnie, to wdrazamy postępowanie opisane w punkcie 1.
- Jeżeli mimo opinii biegłych potwierdzających uzależnienie osoba odmawia leczenia kierujemy wniosek do Sądu.

3.2.2. Analiza problemów uzależnień na terenie Miasta Kostrzyn nad Odrą.

Uzależnienie od alkoholu, narkotyków i środków psychoaktywnych oraz uzależnienia behawioralne są problemami społecznymi, które stanowią poważne zagrożenie dla życia mieszkańców Miasta Kostrzyn nad Odrą, w tym dzieci i młodzieży. Analiza problemu uzależnień na terenie Miasta Kostrzyn nad Odrą została oparta o sprawozdawczość podmiotów, które udzielają pomocy osobom uzależnionym, zagrożonym uzależnieniem i ich rodzinom, m.in. Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ośrodka Pomocy Społecznej, Punktu Informacyjno – Konsultacyjnego działającego przy Poradni Leczenia Uzależnień "Nowy Dworek" w Kostrzynie nad Odrą, a także Komisariatu Policji, Straży Miejskiej, Wydziału Gospodarki Komunalnej i Lokalowej Urzędu Miasta oraz Samodzielnego Publicznego Szpitala dla Nerwowo i Psychicznie Chorych w Międzyrzeczu (podmiot jest dofinansowany przez Miasto Kostrzyn nad Odrą).

3.2.2.1. Rynek napojów alkoholowych w mieście.

Podejmowanie działań zmierzających do ograniczania spożycia napojów alkoholowych poprzez ograniczanie dostępności alkoholu stanowi podstawowy obowiązek gminy, wynikający z przepisów ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Nowelizacja tej ustawy, która weszła w życie w dniu 9 marca 2018 r., dała gminom szereg kompetencji umożliwiających kształtowanie polityki dotyczącej dostępności napojów alkoholowych, m.in. w zakresie maksymalnej liczby zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych na terenie miasta, sprzedaży alkoholu w godzinach nocnych oraz zasad usytuowania na terenie miasta miejsc sprzedaży i konsumpcji napojów alkoholowych.

Tabela 10. Limity zezwoleń dla Kostrzyna nad Odrą

Limity zezwoleń dla Kostrzyna nad Odrą		
do 4,5 % alkoholu i piwo	powyżej 4,5 % (z wyjątkiem piwa) do 18% alkoholu	powyżej 18% alkoholu
przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży		
45	42	40
przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży		
45	30	30

Źródło: Uchwała nr XV/101/20 Rady Miasta Kostrzyn nad Odrą z dnia 6 lutego 2020 r.

Uchwała Nr XL/323/18 Rady Miasta Kostrzyn nad Odrą z dnia 28 czerwca 2021 r. określa zasady usytuowania punktów sprzedaży napojów alkoholowych na terenie gminy:

1. punkty sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia w miejscu i poza miejscem sprzedaży nie mogą być usytuowane w odległości mniejszej niż 50m od:
 - a) żłobków, przedszkoli i szkół wszystkich typów,
 - b) obiektów sakralnych należących do kościołów wszystkich wyznań,
 - c) zakładów opieki zdrowotnej.

Tabela 11. Rynek napojów alkoholowych w mieście w latach 2021– 2023

	2021	2022	2023
Limit punktów sprzedaży napojów alkoholowych zawierających powyżej 4,5 % do 18 % alkoholu (z wyjątkiem piwa) i powyżej 18 % alkoholu uchwalony przez Radę Miasta	142	142	142
w tym:			
sklepy	82	82	82
punkty gastronomiczne	60	60	60
Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych zawierających do 4,5 % alkoholu oraz piwa, powyżej 4,5 % do 18 % alkoholu (z wyjątkiem piwa) i powyżej 18 % alkoholu	113	116	94
w tym:			
przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży (sklep)	73	77	54
przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży (lokale gastronomiczne)	40	39	41
Liczba zezwoleń uprawniających do sprzedaży napojów alkoholowych	192	192	200
w tym:			
przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży (sklepy)	114	117	124
przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży (lokale gastronomiczne)	78	75	76
Liczba decyzji podjętych w sprawie cofnięcia i wygaśnięcia zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych	57	57	44
w tym:			
w sprawie cofnięcia zezwolenia	0	0	0
w sprawie wygaśnięcia zezwolenia	57	57	44

Źródło danych: Wydział Gospodarki Komunalnej i Lokalowej Urzędu Miasta Kostrzyn nad Odrą

3.2.2.2. Działalność Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Kostrzynie nad Odrą (MKRPA) zajmuje się w szczególności inicjowaniem działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów uzależnień oraz integracją społeczną osób uzależnionych, a także podejmowaniem czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego.

Tabela 12. Działalność MKRPA w latach 2021 – 2023

	2021	2022	2023
Liczba otrzymanych przez MKRPA wniosków w sprawie objęcia osób podejrzanych o nadużywanie alkoholu leczeniem odwykowym (w tym: liczba kobiet i mężczyzn)	18 (4K, 14M)	11 (2K, 9M)	19 (4K, 15M)
Liczba spraw zakończonych podjęciem przez osobę decyzji o dobrowolnym poddaniu się leczeniu odwykowemu (po rozmowach motywujących przeprowadzonych przez MKRPA)	0	1	1
Liczba wniosków skierowanych przez MKRPA do sądu o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego	3	12	6
Liczba spraw zawieszonych przez MKRPA	0	0	3
Liczba spraw zakończonych przez MKRPA	2	2	9
Sprawy umorzone przez sąd	0	0	1
Wnioski oddalone przez sąd	0	0	1

Źródło danych: MKRPA w Kostrzynie nad Odrą.

3.2.2.3. Pomoc społeczna.

Szeroko rozumianą pomoc społeczną oraz wsparcie w zakresie reintegracji społecznej dla osób dotkniętych i zagrożonych alkoholizmem oraz towarzyszącą mu niejednokrotnie przemocą udziela Ośrodek Pomocy Społecznej (OPS) w Kostrzynie nad Odrą. Ośrodek świadczy pomoc w oparciu o kontrakt socjalny, pracę socjalną, a w razie potrzeby przyznaje świadczenie w postaci zasiłku. Osoby zmagające się z problemem nadużywania alkoholu kierowane są do MKRPA i na spotkania grup wsparcia w Klubie Abstynenta „Libra”. Ponadto pracownicy socjalni współpracują z placówkami leczenia uzależnień, sądami, kuratorami sądowymi, Policją, Strażą Miejską, a także z placówkami oświatowymi i świetlicą socjoterapeutyczną.

Tabela 13. Działalność Ośrodka Pomocy Społecznej w Kostrzynie nad Odrą w latach 2021 – 2023

	2021	2022	2023
Liczba rodzin objętych przez OPS wsparciem z powodu alkoholizmu	17	16	21
Liczba osób, w tych rodzinach	19	19	23
Liczba rodzin objętych przez OPS wsparciem z powodu narkomanii	16	6	8
Liczba osób, w tych rodzinach	16	6	8
Liczba rodzin objętych przez OPS wsparciem z powodu przemocy domowej	6	5	3
Liczba osób, w tych rodzinach	18	18	12

Źródło danych: OPS w Kostrzynie nad Odrą

Tabela 14. Szacunkowa wielkość populacji mieszkańców Kostrzyna nad Odrą zagrożonej nadużywaniem alkoholu w latach 2021-2023

	2021	2022	2023
Liczba mieszkańców Kostrzyna nad Odrą (ogółem)	17 004	16 692	16 582
Osoby uzależnione od alkoholu	120	154	160
Dorośli żyjący w otoczeniu alkoholika (współmałżonkowie, rodzice)	25	23	24
Dzieci wychowujące się w rodzinach alkoholowych	27	28	33
Osoby pijące szkodliwie oraz ryzykownie	129	136	143

Źródło danych: OPS w Kostrzynie nad Odrą

3.2.2.4. Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy domowej.

W Kostrzynie nad Odrą funkcjonuje Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy domowej powołany przez Burmistrza Miasta Kostrzyn nad Odrą Zarządzeniem nr 219/2023 z dnia 6 października 2023 r.

W jego skład wchodzi 8 osób, które reprezentują podmioty zajmujące się, w ramach swoich zadań, przeciwdziałaniem przemocy domowej, tj.

- 1) Ośrodek Pomocy Społecznej,
- 2) Miejska Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- 3) Policja,
- 4) oświata,
- 5) ochrona zdrowia,
- 6) organizacje pozarządowe,
- 7) kurator sądowy.

Podstawowym zadaniem Zespołu Interdyscyplinarnego jest realizacja działań określonych w Programie Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej, a także integrowanie i koordynowanie działań podmiotów działających na rzecz ochrony osób doznających przemocy domowej oraz specjalistów i podmiotów w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej.

Zadania te są wykonywane w szczególności przez:

- 1) diagnozowanie problemu przemocy domowej na poziomie lokalnym;
- 2) inicjowanie działań profilaktycznych, edukacyjnych i informacyjnych mających na celu przeciwdziałanie przemocy domowej i powierzanie ich wykonania właściwym podmiotom;
- 3) inicjowanie działań w stosunku do osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc domową;
- 4) opracowanie projektu gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej;
- 5) rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym;
- 6) powoływanie grup diagnostyczno-pomocowych i bieżące monitorowanie realizowanych przez nie zadań;
- 7) monitorowanie procedury "Niebieskiej Karty";
- 8) przekazywanie informacji, o której mowa w art. 9e ust. 3 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej, oraz dokumentacji, o której mowa w art. 9c ust. 5a w/w ustawy;
- 9) kierowanie osoby stosującej przemoc domową do uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym dla osób stosujących przemoc domową lub programie psychologiczno-terapeutycznym dla osób stosujących przemoc domową;
- 10) składanie, na wniosek grupy diagnostyczno-pomocowej, zawiadomienia o popełnieniu przez osobę stosującą przemoc domową wykroczenia, o którym mowa w art. 66c ustawy z dnia 20 maja 1971 r. Kodeks wykroczeń.⁸

Przemoc może pojawić się w każdym domu, nie ma ona związku ani ze statusem społecznym rodziny, ani miejscem zamieszkania, a ofiarami przemocy w rodzinie bywają zarówno mieszkańcy w dużych miastach, jak i mniejszych miejscowościach czy wsiach. Zdarzenia, w których dochodzi do przemocy dotyczą zarówno małżeństw, jak i związków partnerskich, są także sytuacje, w których znęcano się nad dziećmi, czy mieszkającymi we wspólnym domu seniorami.

Z analizy ilości prowadzonych spraw przez Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy domowej w ramach procedury „Niebieskiej Karty” zaobserwować można, iż na przestrzeni lat

⁸ Art. 9b ust. 1 i 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2024 r. poz. 424).

2021 - 2023 na terenie Miasta Kostrzyn nad Odrą występuje problem zdiagnozowanej przemocy domowej. Skala problemu jednak nie przybiera dużych rozmiarów.

Tabela 15. Interwencje kryzysowe – procedura „Niebieskiej Karty”.

Lp.	Temat	2021	2022	2023
1.	Procedury „Niebieskiej Karty” założone - ogółem	22	15	23
	- przez Komisariat Policji w Kostrzynie nad Odrą	19	11	20
	- przez placówki oświatowe	0	0	2
	- przez placówki służby zdrowia	0	0	0
	- przez Ośrodek Pomocy Społecznej	3	4	1
2.	Zakończenie procedury „Niebieskiej Karty”	17	3	5
3.	Liczba otwartych procedur „Niebieskiej Karty” na dzień 31 grudnia danego roku	15	12	16
4.	Liczba prowadzonych procedur „Niebieskiej Karty” na dzień 31 grudnia danego roku	15	12	16

Źródło: Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy domowej.

Tabela 16. Osoby w procedurze „Niebieskiej Karty”.

Lp.	Temat	2021	2022	2023
1.	Osoby doznające przemocy domowej - ogółem,	30	15	23
	w tym:			
	kobiety	25	8	18
	mężczyźni	2	2	2
	dzieci	3	5	3
2.	Osoby stosujące przemoc domową – ogółem,	22	15	23
	w tym:			
	kobiety	1	1	2
	mężczyźni	21	14	21

Źródło: Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy domowej.

Tabela 17. Spotkania grup diagnostyczno – pomocowych.

Lp.	Temat	2021	2022	2023
1	Liczba spotkań grup diagnostyczno - pomocowych	134	85	80

Źródło: Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy domowej.

Tabela 18. Działania podejmowane przez grupy diagnostyczno – pomocowe.

Lp.	Temat	2021	2022	2023
1.	W stosunku do osoby doznającej przemocy domowej:			
	Systematyczne wizyty dzielnicowego w rodzinie	160	130	156
	Systematyczne wizyty pracownika socjalnego w rodzinie	168	145	170
	Skierowanie do Punktu Informacyjno-Konsultacyjnego ds. uzależnień i przemocy w rodzinie	4	5	2
	Odebranie dziecka zagrożonego i umieszczenie w innej rodzinie	4	0	1

	Wsparcie terapeutyczne	15	0	5
	Opinie z placówek oświaty	20	5	4
2.	W stosunku do osoby stosującej przemoc domową:			
	Wydanie nakazu natychmiastowego opuszczenia przez osobę stosującą przemoc domową zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia	0	0	4
	Skierowanie do MKRPA	5	3	2
	Skierowanie do specjalisty	2	0	1

Źródło: Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy domowej.

Tabela 19. Posiedzenia Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy domowej.

Lp.	Temat	2021	2022	2023
1	Liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy domowej	2	1	2

Źródło: Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy domowej.

3.2.2.5. Działania podejmowane przez Policję i Straż Miejską.

Z informacji pozyskanych z Komisariatu Policji w Kostrzynie nad Odrą wynika, że problem alkoholizmu w mieście występuje najczęściej w rodzinach, w których:

- osoby pozostają bez pracy i utrzymują się z pomocy społecznej,
- dochodzi do konfliktów między jej członkami,
- jej członkowie pozostają w konflikcie z prawem.

Nadużywanie alkoholu przez członka rodziny przyczynia się do jej rozpadu oraz prowadzi do demoralizacji dzieci i przemocy domowej.

Tabela 20. Procedury „Niebieskiej Karty”, w których sprawcy przemocy domowej znajdowali się pod wpływem alkoholu, narkotyków lub środków odurzających.

2021			2022			2023		
Liczba procedur NK	Liczba sprawców przemocy pod wpływem alkoholu	Liczba sprawców przemocy pod wpływem narkotyków lub środków odurzających	Liczba procedur NK	Liczba sprawców przemocy pod wpływem alkoholu	Liczba sprawców przemocy pod wpływem narkotyków lub środków odurzających	Liczba procedur NK	Liczba sprawców przemocy pod wpływem alkoholu	Liczba sprawców przemocy pod wpływem narkotyków lub środków odurzających
19	5	0	11	4	0	20	13	0

Źródło: Komisariat Policji w Kostrzynie nad Odrą.

Problemem jest również naruszanie zakazu spożywania alkoholu w miejscach publicznych. W celu ograniczenia tego zjawiska funkcjonariusze Policji i Straży Miejskiej patrolują okolice placówek handlowych i lokali gastronomicznych.

Tabela 21. Działania podejmowane przez Policję w latach 2021 - 2023

		2021	2022	2023
Liczba przestępstw popełnionych pod wpływem alkoholu		144	123	140
- w tym przez osoby nieletnie (proszę podać ile osób nieletnich)				
Liczba ujawnionych wykroczeń	w związku ze sprzedażą lub podawaniem napojów alkoholowych w wypadkach, gdy jest to zabronione	0	0	0
Liczba sporządzonych wniosków		0	0	0
Liczba nałożonych mandatów		0	0	0
Liczba interwencji domowych (proszę podać ogólną liczbę):		658	700	588
- w tym liczba decyzji o rozpoczęciu Procedury „Niebieskiej Karty”		15	8	15
Liczba założonych Procedur „Niebieskich Kart”		19	11	20
Liczba przestępstw popełnionych pod wpływem narkotyków		0	0	0
- w tym przez osoby nieletnie (proszę podać ile osób nieletnich)		0	0	0
Liczba osób zatrzymanych do wytrzeźwienia		148	118	96
- w tym osoby nieletnie (proszę podać ile osób nieletnich)		0	0	0
Liczba nietrzeźwych kierowców, którym odebrano prawo jazdy		32	32	30
Liczba kierowców pod wpływem narkotyków lub środków odurzających		0	0	0
Liczba przestępstw dokonanych pod wpływem alkoholu		96	101	83
Liczba przestępstw dokonanych pod wpływem narkotyków lub środków odurzających		6	7	5
Liczba podejrzanych o handel narkotykami lub środkami odurzającymi		3	6	7

Źródło danych: Komisariat Policji w Kostrzynie nad Odrą

Tabela 22. Działania podejmowane przez Straż Miejską w latach 2021 – 2023

		2021	2022	2023
Liczba przestępstw popełnionych pod wpływem alkoholu (w tym przez osoby nieletnie)		0	1	0
Liczba podjętych interwencji	w związku z nieprzestrzeganiem zakazu spożywania alkoholu w miejscach publicznych	15	13	5
Liczba nałożonych mandatów		2	7	0
Liczba pouczeń		1	1	2
Liczba punktów sprzedaży alkoholu, w których ujawniono sprzedaż alkoholu nieletnim lub osobom nietrzeźwym		0	0	0
Liczba punktów sprzedaży alkoholu, w których ujawniono sprzedaż alkoholu bez zezwolenia		0	0	0
Liczba interwencji domowych		0	0	3
Liczba przestępstw dokonanych pod wpływem alkoholu		0	0	0
Liczba przestępstw dokonanych pod wpływem narkotyków lub środków odurzających		0	0	0

Źródło danych: Straż Miejska w Kostrzynie nad Odrą

3.2.2.6. Pomoc terapeutyczna i rehabilitacyjna.

W celu zwiększenia dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu i ich rodzin oraz udzielania pomocy psychospołecznej rodzinom zagrożonym przemocą, został utworzony w Kostrzynie nad Odrą Punkt Informacyjno-Konsultacyjny ds. uzależnień i przemocy w rodzinie. Powstał on na mocy Porozumienia zawartego pomiędzy Miastem Kostrzyn nad Odrą a Ośrodkiem dla Osób Uzależnionych SPZOZ „Nowy Dworek”.

Do zadań Punktu Informacyjno-Konsultacyjnego ds. uzależnień i przemocy w rodzinie należy:

1. Prowadzenie działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień i przemocy domowej.
2. Udzielanie osobom i rodzinom konsultacji oraz porad pedagogicznych, psychologicznych, socjalnych i profilaktycznych w sprawach uzależnień i przemocy domowej.
3. Motywowanie osób uzależnionych i współuzależnionych do podjęcia psychoterapii w placówkach leczenia uzależnień, kierowanie do leczenia specjalistycznego oraz do skorzystania z pomocy grup samopomocowych.
4. Wspomaganie osób pijących ryzykownie i szkodliwie w podjęciu decyzji w sprawie zmiany szkodliwego wzoru picia.
5. Udzielanie wsparcia osobom po zakończonym leczeniu odwykowym (np. przez rozmowy podtrzymujące).
6. Rozpoznanie zjawiska przemocy domowej, udzielenie stosownego wsparcia i informacji o możliwościach uzyskania pomocy i powstrzymania przemocy.
7. Terapia uzależnień dzieci i młodzieży.
8. Inicjowanie interwencji w przypadku diagnozy przemocy domowej.
9. Gromadzenie aktualnych informacji o miejscach pomocy oraz kompetencji poszczególnych służb i instytucji z terenu gminy, które powinny być włączone w systemową pomoc dla rodziny.
10. Współdziałanie z innymi podmiotami zajmującymi się rozwiązywaniem problemów uzależnień oraz przeciwdziałaniem przemocy domowej.⁹

Punkt działa przy Poradni Leczenia Uzależnień „Nowy Dworek” w Kostrzynie nad Odrą, ul. Kard. St. Wyszyńskiego 23.

Świadczenia dla osób uzależnionych oraz ich rodzin realizowane są w formie konsultacji, porad, psychoterapii indywidualnej i grupowej prowadzonej przez specjalistów terapii uzależnień. W leczeniu uzależnień najważniejsze są oddziaływania psychologiczne – szeroko rozumiana psychoterapia, treningi umiejętności społecznych, eliminacja nawyków związanych z uzależnieniem i wypracowywanie nowych sposobów radzenia sobie, a także edukacja i pomoc dla rodzin osób uzależnionych oraz doświadczających przemocy. Wszyscy mieszkańcy Kostrzyna nad Odrą potrzebujący pomocy w powyższym zakresie uzyskują ją w Punkcie Informacyjno – Konsultacyjnym przy Poradni Leczenia Uzależnień „Nowy Dworek”.

Tabela 23. Działalność Poradni Leczenia Uzależnień w latach 2021 - 2023

	2021	2022	2023
Liczba porad specjalistycznych udzielonych w placówce	1 366	2 398	2 567
Liczba pacjentów (ogółem)	1 366	1 006	1 378
Liczba pacjentów korzystających z pomocy psychiatry	94	347	221
Liczba pacjentów korzystających z pomocy terapeuty	558	954	1 378

Źródło danych: Poradnia Leczenia Uzależnień w Kostrzynie nad Odrą

Na dzień 31 grudnia 2023 r. w Programie Leczenia Substytucyjnego było 78 pacjentów.

⁹ Porozumienie nr OK/2/2023 zawarte w dniu 27 grudnia 2023 roku w Kostrzynie nad Odrą pomiędzy Miastem Kostrzyn nad Odrą a Ośrodkiem dla Osób Uzależnionych SP ZOZ „Nowy Dworek”.

Tabela 24. Działalność Punktu Informacyjno – Konsultacyjnego przy Poradni Leczenia Uzależnień w latach 2021-2023

	2021	2022	2023
Liczba porad specjalistycznych udzielonych w placówce	1 192	836	1 542
Liczba pacjentów (ogółem)	512	698	854
Liczba pacjentów z problemem alkoholowym	180	242	356
Liczba pacjentów z problemem narkotykowym	72	482	198
Dorośli członkowie rodziny osoby z problemem alkoholowym (w tym współuzależnieni i DDA)	82	350	339
Dorośli członkowie rodziny osoby z problemem narkotykowym	50	280	260
Osoby doznające przemocy	16	102	115
Osoby stosujące przemoc	18	56	46
Liczba pacjentów korzystających z pomocy psychiatry	94	210	221
Liczba pacjentów korzystających z pomocy terapeuty	418	678	785

Źródło danych: Punkt Informacyjno – Konsultacyjny przy Poradni Leczenia Uzależnień w Kostrzynie nad Odrą

Osoby uzależnione od alkoholu i współuzależnione oraz ich rodziny mogą również otrzymać wsparcie w funkcjonującym na terenie miasta Klubie Abstynenta „Libra”.

Klub zrzesza ludzi, których ideą jest trwanie w abstynencji oraz propagowanie zasad abstynencji w swoim środowisku i poza nim poprzez:

- oddziaływanie doświadczeniem oraz przykładem osobistym na tę część społeczeństwa, która nie zdaje sobie sprawy z niebezpieczeństwa alkoholizmu i następstw z niego wynikających,
- wszechstronne działania na rzecz zmiany obyczajów oraz życia w trzeźwości, szczególnie wśród dzieci i młodzieży.

Celem działania Klubu jest:

- współpraca i wzajemna pomoc członkom Klubu i ich rodzinom oraz innym osobom pragnącym trwać w abstynencji,
- interweniowanie w przypadkach przerwania abstynencji przez członka Klubu,
- prowadzenie działalności integrującej członków Klubu i ich rodziny oraz inne osoby pragnące trwać w trzeźwości poprzez aktywność kulturalną, rekreacyjną i towarzyską,
- organizowanie obozów i szkoleń terapeutycznych,
- współpracę z organizacjami i instytucjami zajmującymi się zapobieganiem alkoholizmowi oraz zwalczaniem jego skutków.¹⁰

Miasto Kostrzyn nad Odrą w ramach zadania redukcja szkód, leczenie, rehabilitacja i reintegracja społeczna osób uzależnionych oraz ich bliskich wynikającego z Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021-2025, wspiera działalność placówek leczenia uzależnień. Dlatego też, corocznie na mocy porozumienia z Samodzielnym Publicznym Szpitalem dla Nerwowo i Psychicznie Chorych w Międzyrzeczu, Miasto przekazuje wsparcie finansowe dla Szpitala. Wysokość wsparcia jest ustalana każdego roku w Budżecie Miasta Kostrzyn nad Odrą.

Tabela 25. Działalność Samodzielnego Publicznego Szpitala dla Nerwowo i Psychicznie Chorych w Międzyrzeczu w latach 2021-2023 w stosunku do osób uzależnionych z Miasta Kostrzyn nad Odrą

	2021		2022		2023	
	Oddz. detoksykacyjny	Terapia uzależnień	Oddz. detoksykacyjny	Terapia uzależnień	Oddz. detoksykacyjny	Terapia uzależnień
Liczba kobiet przebywających w szpitalu z Miasta Kostrzyn nad Odrą (ogółem):	0	0	2	3	1	1
- w tym:						
osoby nieletnie	0	0	0	0	0	0

¹⁰ Statut Stowarzyszenia „Klub Abstynenta Libra” w Kostrzynie nad Odrą.

osoby bezdomne	0	0	0	0	0	0
----------------	---	---	---	---	---	---

	2021		2022		2023		
	Oddz. detoksykacyjny	Terapia uzależnień	Oddz. detoksykacyjny	Terapia uzależnień	Oddz. detoksykacyjny	Terapia uzależnień	Oddz. odwykowy o wzmożonym zabezpieczeniu dla mężczyzn
Liczba mężczyzn przebywających w szpitalu z Miasta Kostrzyn nad Odrą (ogółem):	2	1	5	6	7	7	1
- w tym:							
osoby nieletnie	0	0	0	0	0	0	0
osoby bezdomne	0	0	0	0	0	0	0

	2021	2022	2023
Liczba pacjentów przyjętych do szpitala (ogółem):	1947	2122	2180
Liczba pacjentów leczonych w szpitalu (ogółem):	2065	2923	3110
RAZEM	4012	5045	5290
- w tym z Miasta Kostrzyn nad Odrą	14	30	45
Liczba mieszkańców Kostrzyna nad Odrą korzystających ze świadczeń szpitala (ogółem), w tym:	17	23	9
porady terapeutyczne	0	7	1
porady lekarskie	0	0	0
sesje	17	16	8

Źródło danych: Samodzielny Publiczny Szpital dla Nerwowo i Psychicznie Chorych w Międzyrzeczu.

3.2.3. Raport uzależnień w Polsce.

Dane zawarte w Raporcie 2023 "Uzależnienia w Polsce" Krajowego Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom prezentują informacje dotyczące konsumpcji napojów alkoholowych, rozpowszechnienia używania narkotyków oraz uzależnień behawioralnych, trzy obszary, które od stycznia 2022 roku stały się zadaniami Krajowego Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom (KCPU) utworzonego z Krajowego Biura ds. Przeciwdziałania Narkomanii (KBPN) oraz Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (PARPA). W raporcie przedstawiono wybrane i bazujące na wynikach badań oraz analiz dane dotyczące ww. problematyki, a także działania podejmowane przez samorządy, które od kwietnia 2022 roku wdrożyły nowe, wspólne gminne programy profilaktyki i rozwiązywania problemów

alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii. Jednym z zadań gminnych programów w zakresie edukacji i profilaktyki jest także przeciwdziałanie uzależnieniom behawioralnym.

Raport 2023 obejmuje m.in. wyniki ostatnich ogólnopolskich badań na reprezentatywnych próbach populacji generalnej z przełomu lat 2018/2019 oraz z 2020 roku, badań młodzieży szkolnej z roku 2019 (European School Survey Project on Alcohol and Other Drugs, ESPAD) oraz 2021 roku realizowanych przez Fundację CBOS.

Analizując dane zawarte w Raporcie należy wskazać na najistotniejsze zmiany i tendencje dotyczące problemu uzależnień.

- 1) W 2022 roku odnotowano spadek spożycia 100% alkoholu w przeliczeniu na jednego mieszkańca Polski z poziomu 9,73 l w 2021 roku do 9,37 l i jest to poziom najniższy od 6 lat. Z drugiej jednak strony od kilku lat widoczna jest wyraźna tendencja zwiększania się liczby zgonów z powodu używania alkoholu, osiągając najwyższą wartość 14 048 przypadków w 2021 roku.
- 2) Systematycznie od 2002 roku zwiększa się dostępność ekonomiczna napojów alkoholowych; za średnie miesięczne wynagrodzenie można było kupić w 2022 roku o blisko 140 % więcej butelek piwa o pojemności 0,5 l niż w 2002 roku i ponad 140% więcej butelek wódki 40% o pojemności 0,5 l.
- 3) Mimo, że napoje alkoholowe są najbardziej rozpowszechnioną substancją psychoaktywną wśród młodzieży szkolnej, po którą sięgano częściej niż po papierosy czy narkotyki, to widoczny jest systematyczny trend spadkowy spożywania alkoholu w ciągu ostatnich 30 dni przez 15–16-latków z odsetka 65% w 2003 roku do 47% w 2019 roku (ESPAD).
- 4) W odniesieniu do narkotyków spadł odsetek uczniów, którzy deklarowali ich używanie kiedykolwiek w życiu z 25% w 2015 roku do 22% w 2019 roku (ESPAD). Dodatkowo, wyniki badania CBOS z 2021 roku pokazują od 2016 roku systematyczny trend spadkowy w zakresie odsetka uczniów, którzy używali narkotyków w ciągu ostatnich 12 miesięcy. W ostatnich wynikach wskaźnik ten utrzymuje się na poziomie 13%, najwyższe wartości osiągał w 2003 roku – 24%.
- 5) W pomiarach ESPAD w latach 2011–2019 dotyczących używania nowych substancji psychoaktywnych wśród młodzieży szkolnej widoczny jest spadek używania kiedykolwiek w życiu i w czasie ostatnich 12 miesięcy, a w stosunku do pomiaru z 2015 roku również w odniesieniu do używania NSP w czasie ostatnich 30 dni. Od 2018 roku, kiedy wprowadzono rozwiązania generyczne odnotowujemy zmniejszanie się liczby zatruć z powodu używania NSP. Ostatnie dane z 2022 roku wskazują na spadek wskaźników zatruć z powodu NSP do 303 przypadków (GIS).
- 6) Wyraźnie rośnie liczba samorządów podejmujących się realizacji programów rekomendowanych w ramach Systemu rekomendacji programów profilaktycznych i promocji zdrowia psychicznego – 624 samorządy w 2020 roku i 1070 samorządów w 2022 roku (KCPU-G1).
- 7) Od pierwszych edycji badania „Nastolatki 3.0” obserwowany jest stały wzrost liczby godzin przeznaczanych przez młodzież na korzystanie z Internetu. Obecnie nastolatki spędzają w sieci średnio 4 godziny i 50 minut dziennie. W dni wolne od zajęć szkolnych czas ten wydłuża się średnio do 6 godzin i 10 minut.

W 2022 roku w Polsce wypito 9,37 litrów 100% alkoholu i jest to wyraźnie mniej niż rok wcześniej (9,73 litrów). W strukturze spożycia prym wiodzie piwo, które już od końca lat 90. XX wieku jest ulubionym napojem Polaków, a od początku lat dwutysięcznych niezmiennie ponad połowa alkoholu wypijana była w postaci piwa. Wcześniej większy udział w strukturze miały wyroby spirytusowe. Z przeprowadzonego w 2020 roku ogólnopolskiego badania wynika, że ponad 80% badanych piło w ciągu 12 miesięcy przed badaniem przynajmniej jeden rodzaj alkoholu. W ciągu ostatnich 12 miesięcy przed badaniem nie piło 19,2% osób. Rozpowszechnienie abstynencji jest znacznie wyższe wśród kobiet (26,5%) niż mężczyzn (12,6%). Według badań szkolnych ESPAD z 2019 roku, przeprowadzonych wśród nastolatków w wieku 16 lat, odsetek uczniów, którzy pili alkohol w ciągu ostatnich 30 dni, wyniósł 47% (średnia dla całego badania wyniosła również 47%). W przypadku narkotyków ich używanie zadeklarowało 22% badanych uczniów w wieku 16 lat.¹¹

W 2021 roku zostały przeprowadzone badania ankietowe na uczniach ostatnich klas szkół ponadpodstawowych przez Fundację CBOS oraz KCPU. W ciągu miesiąca poprzedzającego badanie

¹¹ Raport 2023 „Uzależnienia w Polsce” Krajowego Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom.

w 2021 roku 66% (74% w 2018 roku) uczniów przynajmniej raz piło piwo, 62% (tak samo jak w roku 2018) – wódkę i inne mocne alkohole, a 37% (43% w 2018 roku) – wino. W porównaniu z poprzednim pomiarem nastąpił spadek wskaźników dotyczących picia piwa oraz wina. Według tych badań odnotowano również zmniejszenie się odsetka badanych, którzy zażywali narkotyki w ciągu ostatniego roku 16% (2018) do 13% (2021).

Według danych z badania EZOP II w Polsce odnotowano 583 tysiące osób uzależnionych od alkoholu oraz 59 tysięcy osób uzależnionych od narkotyków.

Najnowsze dane Narodowego Instytutu Zdrowia Publicznego NIH – Państwowego Instytutu Badawczego wskazują na ponad dwukrotny wzrost liczby nowych przypadków zakażeń HIV, związanych z iniekcijnym używaniem narkotyków – z 14 przypadków w 2021 roku do 30 przypadków w 2022 roku.

W 2021 roku liczba zgonów z powodu alkoholu osiągnęła najwyższą wartość 14 048 przypadków, co oznacza wzrost o 40% w porównaniu z rokiem 2020 – w przypadku zgonów z powodu narkotyków odnotowano również ich wzrost o 60 przypadków w 2021 roku i ich liczba osiągnęła 289. W Stanach Zjednoczonych, ale również w krajach bałtyckich, odnotowujemy narastający problem zgonów z powodu używania opioidów. W Stanach Zjednoczonych zarejestrowano ponad 106 000 śmiertelnych przedawkowań głównie z powodu fentanylu. W krajach bałtyckich zwiększają się liczby zgonów głównie z powodu opioidów z grupy nitazene. W Polsce z kolei zarejestrowano zwiększoną liczbę zgonów z powodu syntetycznych katynonów.

Z pozytywnych tendencji warto odnotować, że dane z 2022 roku wskazują na spadek wskaźników zatruć z powodu NSP do 303 przypadków z 517 w 2021 roku. W ostatnim dziesięcioleciu systematycznie malała także liczba wypadków drogowych z udziałem użytkowników dróg będących pod wpływem alkoholu z 4028 w 2013 roku do 2248 w 2022 roku. W 2022 roku 8,1% ogółu wypadków zostało spowodowanych przez uczestników ruchu pozostających pod wpływem alkoholu.

Polska jest jednym z większych producentów narkotyków syntetycznych w Europie. W 2022 roku zabezpieczono w naszym kraju rekordową liczbę 60 laboratoriów, z tego blisko połowa produkowała nowe substancje psychoaktywne. Dane policyjne odnotowują, że w ostatnich latach znacznie wzrosła liczba laboratoriów zajmujących się produkcją katynonów. Często w ramach jednego procesu syntezy otrzymywano nawet kilkadziesiąt kilogramów substancji. Warto zwrócić uwagę, że wśród osób, które podjęły leczenie najwięcej osób zadeklarowało używanie narkotyków syntetycznych 45% (amfetamina, metamfetamina oraz syntetyczne katynony).

W 2022 roku wszczętych zostało 37 572 postępowań z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii, co oznacza wzrost o 1522 postępowania względem roku poprzedniego (36 050 postępowań w 2021 roku). W tym samym roku 36 591 osób było podejrzanych o popełnienie przestępstwa z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii, co wskazuje na niewielki wzrost względem roku ubiegłego (36 282 osób w 2021 roku).

Szczególną rolę w środowiskach lokalnych odgrywają gminne komisje rozwiązywania problemów alkoholowych (GKRPA). Podstawowym zadaniem GKRPA pozostają czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego. Na przestrzeni ostatnich trzech lat o 13% zwiększyła się liczba osób, wobec których członkowie GKRPA podejmowali ww. działania z 16 607 osób do 18 825 osób.

Używanie alkoholu jest czynnikiem ryzyka przemocy domowej. W związku z powyższym gminne komisje rozwiązywania problemów alkoholowych kontaktując się członkami rodzin z problemem alkoholowym zobowiązane są do tego, aby zwracać uwagę na to, czy w rodzinie występuje problem przemocy. Niepokoi fakt, że mimo iż w 2022 roku w porównaniu z rokiem 2020 o 28% wzrosła liczba osób z rodzin z problemem alkoholowym, z którymi rozmawiali członkowie GKRPA, to jednocześnie o 22% zmniejszyła się liczba osób zdiagnozowanych przez komisje jako osoby doznające przemocy domowej. Niepokoi również to, że od wielu lat członkowie GKRPA zaledwie z 1/5 gmin uruchamiają procedurę „Niebieskiej Karty” (mimo obowiązku wynikającego z ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej).¹²

¹² Raport 2023 „Uzależnienia w Polsce” Krajowego Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom.

3.2.4. Diagnoza problemu uzależnień na podstawie „Diagnozy problemów społecznych Miasta Kostrzyn nad Odrą” z roku 2022.

W 2022 roku zostały przeprowadzone badania diagnostyczne dotyczące uzależnień i innych problemów społecznych. Zostały przeprowadzone wśród trzech grup reprezentujących trzy lokalne środowiska:

1. dzieci i młodzież szkolna (kl. V-VIII),
2. nauczyciele,
3. rodzice.

W ramach diagnozy dokonano analizy takich problemów jak:

Diagnoza jest dokumentem określającym najważniejsze kierunki interwencji w odniesieniu do zdiagnozowanych problemów społecznych. Stanowi punkt wyjścia do opracowania szczegółowych programów, których realizacja przyczyni się do rozwiązywania problemów społecznych występujących na terenie Miasta Kostrzyn nad Odrą.

3.2.4.1. Problemy społeczne wśród uczniów.

Problem alkoholowy

Do spożywania alkoholu przyznało się 35,05% uczniów. Po alkohol sięgają częściej chłopcy (35,19%) niż dziewczynki (34,89%). Niepokojący jest fakt, iż uczniowie swój pierwszy kontakt z alkoholem mają w bardzo wczesnym wieku. Młodzież deklaruje, iż po raz pierwszy pili alkohol w wieku 10-12 lat (74,01%).

W ostatnim miesiącu przed badaniem alkohol spożywało 36,72% uczniów, a 38,98% piło ponad rok temu. Co czwarty uczeń spożywał alkohol w ostatnim roku przed badaniem. Dodatkowo 36,92% badanych uczniów w ciągu ostatniego miesiąca upiła się bardzo mocno alkoholem. W ostatnim miesiącu przed badaniem upiło się 36,67% dziewczynek i 37,14% chłopców. Jednak na pytanie „jak często pijesz alkohol”, większość uczniów wskazała, iż sięgała po niego jeden raz. Natomiast 11,30% badanych uczniów wskazało odpowiedź „codziennie”.¹³

Uczniowie, którzy piją alkohol przeważnie sięgają po niewielkie jego ilości (50,53%). Natomiast 21,05% uczniów podczas spożywania alkoholu czuje lekkie rozluźnienie i szum w głowie, co dziesiąty uczeń czuje duże rozluźnienie i pojawiają się nieznaczne problemy z koordynacją ruchową, mową i krytycznym myśleniem, a 4,21% uczniów ma duże problemy z

¹³ Diagnoza problemów społecznych Miasta Kostrzyn nad Odrą z roku 2022, Krajowy Ośrodek Kształcenia Administracji w Krakowie.

koordynacją ruchową, mową i krytycznym myśleniem. Natomiast 13,68% uczniów przyznaje, że praktycznie nie pamięta przebiegu zdarzeń podczas spożywania alkoholu.

Młodzież, która sięga po alkohol, przeważnie wybiera piwo/cydr – 53,68% uczniów. 44,21% uczniów wybiera najczęściej wódkę, 31,58% osób sięga po whisky/koniak/drinki z mocnymi alkoholami i inne mocne alkohole, 25,26% osób pije wino, 14,74% - nalewki/likieri, a 13,68% uczniów najczęściej sięga po alkohol domowej roboty.

Istotny jest również fakt, iż **zdaniem młodzieży, alkohol w mieście jest łatwo dostępny – taką odpowiedź wskazało 31,68% uczniów.** W związku z deklaracjami uczniów, działaniami profilaktycznymi należy objąć sprzedawców, ale również klientów, którzy często ignorują sytuacje sprzedaży alkoholu nieletnim.

Problem narkotykowy

Przyglądając się skali **problemu narkotykowego** wśród młodzieży z Mieście Kostrzyn nad Odrą, można zauważyć, iż **skala tego zjawiska nie jest bardzo powszechna.** Do zażywania narkotyków przyznaje się 6,14% uczniów (5,11% dziewczynek i 7,04% chłopców).

Uczniowie deklarują, iż swój pierwszy kontakt z narkotykami mają przeważnie w wieku 10-12 lat (64,52%). Po narkotyki sięgają dla dobrej zabawy (41,94%) oraz z ciekawości (41,94%). W ostatnim miesiącu przed badaniem po substancje psychoaktywne sięgnęło 9,52% uczniów.

Jak przyznają uczniowie środki psychoaktywne zażywają głównie: na świeżym powietrzu (76,19%), u znajomych podczas zorganizowanych spotkań (42,86%), w barze/na dyskotecę (38,10%), na wycieczkach szkolnych (38,10%), w domu (38,10%), u znajomych podczas niezorganizowanych spotkań (38,10%) oraz podczas imprez rodzinnych (28,57%). Alarmujący jest fakt, iż uczniowie przyznają także, iż zdarza im się zażywać narkotyki w szkole oraz podczas wycieczek szkolnych.

Większość ankietowanej młodzieży nie ma wiedzy na temat dostępności narkotyków i dopalaczy w Mieście Kostrzyn nad Odrą. Zdaniem uczniów substancje psychoaktywne można kupić przede wszystkim przez Internet (15,25%) oraz na osiedlu/w centrum miejscowości (6,93%).¹⁴

¹⁴ Diagnoza problemów społecznych Miasta Kostrzyn nad Odrą z roku 2022, Krajowy Ośrodek Kształcenia Administracji w Krakowie

Problem cyberprzemocy i uzależnień behawioralnych

Badania pokazują, iż uczniowie wiedzą, czym jest zjawisko cyberprzemocy, jednak tylko 19,80% uczniów wie czym jest zjawisko uzależnień behawioralnych.

Jak wynika ze zgromadzonego materiału badawczego skala problemu uzależnień behawioralnych wśród uczniów z Miasta Kostrzyn nad Odrą nie przybiera dużych rozmiarów. Jeśli chodzi o korzystanie z komputera i Internetu to większość uczniów poświęca na tę aktywność od 1 do 3 godzin (30,79%) oraz od 3 do 6 godzin (29,13%). Uczniowie korzystają z komputera i Internetu, aby kontaktować się ze znajomymi (73,49%) oraz słuchać muzyki (65,55%).

Połowa ankietowanych uczniów uważa, że można powiedzieć, iż są oni uzależnieni od telefonu komórkowego, bo trudno byłoby im bez niego funkcjonować (50,50%). Natomiast 16,04% uczniów zdecydowanie jest uzależniona od telefonu komórkowego.

Należy jednak monitorować problem uzależnień behawioralnych wśród najmłodszych mieszkańców. Uzależnienia behawioralne stają się coraz większym problemem społecznym i należy na bieżąco monitorować skalę zjawiska, aby jak najszybciej wprowadzać dodatkowe działania profilaktyczne.

3.2.4.2. Problemy społeczne z perspektywy przedstawicieli oświaty.

Również poproszono nauczycieli o ocenę skali problemu uzależnień wśród uczniów w Mieście Kostrzyn nad Odrą. Przyznają oni, że najbardziej istotny w mieście jest problem przemocy szkolnej i rówieśniczej (100,00%), palenia papierosów przez dzieci i młodzież (98,70%), przemoc i zagrożenia w Internecie (93,51%), problem przemocy w rodzinach uczniów (89,61%), picia alkoholu przez dzieci i młodzież (89,61%), zażywania narkotyków przez dzieci i młodzież (87,01%), zażywania dopalaczy przez dzieci i młodzieży (85,71%), braku wiedzy w zakresie współżycia seksualnego wśród młodzieży (79,22%). Za najmniej istotny problem uznano problem hazardu wśród uczniów (54,55%).

Warto też zaznaczyć, iż nauczyciele bardzo często zauważają w szkole niepożądane zachowania uczniów takie jak: zachowania wulgarne/brak kultury osobistej (92,21%) oraz przemoc i agresję między uczniami (84,42%). Dodatkowo ankietowani wskazywali, iż zauważają u uczniów symptomy wskazujące na uzależnienia od komputera i Internetu oraz uzależnienia od telefonu. Nie zauważyli oni natomiast, aby uczniowie sięgali po narkotyki.

Respondenci wskazali, iż wśród uczniów obserwują dużą skalę: picia alkoholu (5,13%), palenia papierosów (20,51%), sięgania po narkotyki/dopalacze (1,30%).

Ponadto w opinii przedstawicieli oświaty, uczniowie najczęściej po używki sięgają podczas spotkań ze znajomymi lub po ich namowie. To przede wszystkim wśród rówieśników uczniowie mają z nimi swój pierwszy kontakt. Jak zauważają nauczyciele, grupy rówieśnicze często wywierają presję na jednostki, zmuszając ich do sięgania po substancje psychoaktywne.

W przypadku kontaktu uczniów z substancjami uzależniającymi, istotny wpływ ma środowisko rodzinne, taką opinię wskazywali ankietowani nauczyciele.

Ankietowani widzą problem uzależnień behawioralnych wśród uczniów (86,84%), uważają, iż skala zjawiska jest duża (64,47%). Bardzo rzadko są to uzależnienia związane z hazardem (2,63%).

Warto zwrócić uwagę na fakt, iż większość nauczycieli nie czuje się dobrze przygotowanych do rozwiązywania problemów uczniów związanych z uzależnieniami chemicznymi i behawioralnymi.

3.2.4.3. Problemy społeczne z perspektywy rodziców.

Rodzice deklarują, iż wiedzą w jaki sposób ich dzieci spędzają swój czas wolny – takiej odpowiedzi udzieliło 70,63% rodziców, dodatkowo zdecydowanie znają kolegów i koleżanki swoich dzieci (54,55%).

Ponad połowa ankietowanych deklaruje, iż spędza czas wolny z dzieckiem (52,45%), 41,26% osób przyznaje, że raczej spędza ten czas z dzieckiem. Natomiast 0,70% osób raczej nie spędza czasu z dzieckiem, a kolejne 0,70% zdecydowanie nie spędza z dzieckiem czasu wolnego.

Jedynie 4,20% rodziców przyznało, że ich dziecko próbowało pić alkohol, a 8,39% przyznało, że dziecko próbowało palić papierosy.

Co istotne, większość rodziców uważa, że wie dużo o alkoholu i skutkach jego spożywania – taką opinię wyraziło 93,71% osób, a 3,50% badanych twierdzi, iż ich wiedza jest niewielka.¹⁵

¹⁵ Diagnoza problemów społecznych Miasta Kostrzyn nad Odrą z roku 2022, Krajowy Ośrodek Kształcenia Administracji w Krakowie.

Rodzice zdają sobie sprawę z konsekwencji prawnych i zdrowotnych wynikających z zażywania substancji uzależniających przez dzieci, a dodatkowo są zdecydowanie przeciwni picie alkoholu przez dzieci (93,71% oraz zażywaniu substancji psychoaktywnych przez dzieci (99,30%).

W odniesieniu do problemu uzależnień behawioralnych, 81,82% badanych rodziców uważa, że problem uzależnień behawioralnych wśród młodzieży jest powszechnym zjawiskiem w mieście. Jednak ponad połowa rodziców zadeklarowała, że nie miała nigdy problemów wychowawczych związanych z nadużywaniem komputera, telefonu i Internetu przez dziecko (55,94%). Natomiast 44,06% rodziców miało takie problemy ze swoim dzieckiem. Co więcej, większość rodziców musiała ograniczać dziecku ilości spędzanego czasu w Internecie, na oglądaniu telewizji, rozmowach telefonicznych oraz używaniu portali społecznościowych (62,24%).

Powyższe wnioski opisujące tendencję w dynamice zagrożeń lokalnych, wskazują na **umiarkowany stopień występowania danych problemów społecznych na terenie Miasta Kostrzyn nad Odrą**. Pomimo to, należy podjąć wszelkie działania, które nie dopuszczają do pogłębiania się zjawisk marginalizacji, wykluczenia oraz patologii społecznych.

3.2.4.4. Rekomendacje.

W świetle przedstawionych wyników badań rekomenduje się podejmowanie oddziaływań we wskazanych niżej, obszarach:

1) Zapobieganie powstawaniu problemów uzależnień chemicznych i behawioralnych:

- Wyniki przeprowadzonej diagnozy pokazały, iż skala problemów uzależnień od substancji psychoaktywnych wśród uczniów nie przybiera dużych rozmiarów. Warto jednak podejmować systematyczne działania profilaktyczne, aby zapobiegać wzrostowi uzależnień wśród młodszych ankietowanych. W związku z tym rekomenduje się realizację programów edukacyjno-profilaktycznych skierowanych do dzieci, młodzieży oraz osób dorosłych, dotyczących uzależnień od substancji psychoaktywnych i zdrowego stylu życia.
- Ankietowani wskazywali, iż zdobycie alkoholu oraz substancji psychoaktywnych w mieście jest możliwe. Z tego względu zaleca się zwiększenie wykrywalności i ograniczanie dostępu do substancji psychoaktywnych oraz alkoholu i wyrobów nikotynowych dla dzieci i młodzieży.
- Organizację różnych form edukacji rodziców, dotyczących m.in. świadomego rodzicielstwa, porozumiewania się ze swoimi dziećmi i rozwiązywania problemów opiekuńczo-wychowawczych, wychowania bez przemocy, kontakt uczniów z rodzicami oraz fakt, iż rodzice wiedzą w jaki sposób uczniowie spędzają czas, ma wpływ na ich kontakt z substancjami uzależniającymi.
- Promowanie i organizacja alternatywnych form spędzania wolnego czasu przez dzieci, młodzież, osoby dorosłe i całe rodziny. Zaleca się wykorzystywanie zainteresowań młodzieży i ich aktywności fizycznej do budowania alternatywnych, w stosunku do picia alkoholu i zażywania narkotyków, sposobów spędzania wolnego czasu i realizacji własnych zainteresowań. Działania te powinny mieć formę warsztatów i spotkań z ekspertami, ponieważ jest to najbardziej lubiana i skuteczna forma profilaktyki dla tej grupy.
- Zarówno rodzice jak i starsi ankietowani przyznawali, iż zarówno palenie papierosów (w tym e-papierosów) jak i sięganie po narkotyki i dopalacze może mieć zdecydowanie negatywny wpływ na zdrowie. Pokazuje to, iż respondenci mają świadomość negatywnego wpływu tych substancji na zdrowie. Rekomenduje się, realizowanie działań na rzecz promocji zdrowia i zdrowego stylu życia, aby pokazać pozytywne przykłady działań mających korzystny wpływ na zdrowie.
- Opracowanie lokalnej kampanii na rzecz zwiększenia świadomości oraz odpowiedzialności sprzedawców alkoholu i uświadomienia ich na szkodliwość sprzedaży napojów alkoholowych osobom niepełnoletnim.
- Wprowadzanie ograniczonej dostępności alkoholu i papierosów na terenie miasta dla młodzieży, poprzez edukację i kontrolę sprzedawców.¹⁶

¹⁶ Diagnoza problemów społecznych Miasta Kostrzyn nad Odrą z roku 2022, Krajowy Ośrodek Kształcenia Administracji w Krakowie.